

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 15, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:687](#) 09-05-2023

EU-richtlijn nageleefd door het hof?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:637](#) 09-05-2023

Oplegging vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38v Sr.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:688](#) 09-05-2023

Redelijke termijn en coronamaatregelen.

RECHTSPRAAK

Redelijke termijn en coronamaatregelen.

Redelijke termijn en coronamaatregelen.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie wapenhandel in vuurwapens, meermalen gepleegd is bewezen verklaard, over het oordeel van het hof dat volstaan kan worden met de enkele constatering dat een overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM heeft plaatsgevonden. Het middel klaagt in het bijzonder dat onduidelijk is hoe het hof rekening heeft gehouden met de vertraging die is ontstaan door de landelijke maatregelen ter bestrijding van het coronavirus (COVID-19).

Het hof heeft overwogen dat het constateert dat bij het wijzen van dit arrest op 10 augustus 2021 een periode van meer dan twee jaren is verstreken sinds het instellen van het hoger beroep op 5 maart 2019. Het hof stelt de mate van overschrijding daarbij vast op een periode van vijf maanden. In dat verband heeft het hof er tevens acht op geslagen dat namens verdachte in hoger beroep is verzocht om nader onderzoek, waaronder de aansluiting bij de getuigenverhoren in de zaak van medeverdachte bij de raadsheer-commissaris. Bij de planning van deze getuigenverhoren is, door de landelijke maatregelen die zijn genomen in het kader van de bestrijding van het COVID-19-virus en welke maatregelen het plannen en behandelen van strafzaken in aanzienlijke mate hebben beperkt, vertraging ontstaan. Het hof is daarom van oordeel dat deze situatie een zodanig bijzondere en onvoorzienbare omstandigheid betreft, dat de vertraging die daarvan het gevolg is niet in zijn geheel in het voordeel van verdachte kan of moet worden gerekend. Het hof ziet daarin en in de relatief beperkte mate van overschrijding aanleiding om in dit geval te volstaan met de enkele constatering dat er sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn.

De Hoge Raad overweegt dat bij de beoordeling van de vraag of de behandeling van de zaak binnen de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM heeft plaatsgevonden, het tijdsverloop tijdens de eerste aanleg en dat tijdens het hoger beroep afzonderlijk beoordeeld moeten worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de behandeling van de zaak op de zitting moet zijn afgerond met in eerste aanleg een einduitspraak binnen twee jaar nadat de op zijn

redelijkheid te beoordelen termijn is aangevangen, en dat in de fase van het hoger beroep een einduitspraak wordt gedaan binnen twee jaar nadat het rechtsmiddel is ingesteld, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. In gevallen waarin de verdachte in verband met de zaak in voorlopige hechtenis verkeert, en/of het strafrecht voor jeugdigen is toegepast, moet de zaak in eerste aanleg en in hoger beroep telkens binnen zestien maanden worden afgedaan, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden (vgl. ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.13 t/m 3.16).

Als wordt geoordeeld dat de redelijke termijn in eerste aanleg of in hoger beroep is overschreden, wordt die overschrijding in de regel gecompenseerd door strafvermindering. Maar het staat de rechter vrij – na afweging van alle daartoe in aanmerking te nemen belangen en omstandigheden, waaronder de mate van overschrijding van de redelijke termijn – te volstaan met het oordeel dat de redelijke termijn is overschreden (vgl. ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.21 en 3.23).

Bij zijn oordeel over de vraag of sprake is van bijzondere omstandigheden die meebrengen dat de genoemde redelijke termijn moet worden verruimd, of over de vraag welk gevolg aan een geconstateerde overschrijding van de redelijke termijn moet worden verbonden, kan de rechter rekening houden met de vertraging die concreet in de behandeling van de zaak is ontstaan als gevolg van de overheidsmaatregelen naar aanleiding van de uitbraak van het coronavirus in 2020.

De Hoge Raad overweegt dat het hof geoordeeld heeft dat, hoewel de redelijke termijn van twee jaren is overschreden met vijf maanden, volstaan kan worden met de enkele constatering van die overschrijding. Daarbij heeft het hof in het bijzonder gelet op het nadere onderzoek dat in deze zaak heeft plaatsgevonden en de daarbij als gevolg van een bijzondere en onvoorzienbare omstandigheid – te weten de overheidsmaatregelen naar aanleiding van de uitbraak van het coronavirus in 2020 – ontstane vertraging in de planning van getuigenverhoren bij de raadsheer-commissaris. De Hoge Raad oordeelt dat dit oordeel, gelet op hetgeen is vooropgesteld, niet van een onjuiste rechtsopvatting getuigt en niet onbegrijpelijk is.

J.H.J. Verbaan, mei 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-05-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:688

Zaaknummer: 21/03470

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en C. Caminada

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 31 WWM en 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Oplegging vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38v Sr.

Oplegging vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38v Sr.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie belaging is bewezen verklaard, over de oplegging van een vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38v Sr. Het middel voert daartoe onder meer aan dat het hof heeft miskend dat (i) de maximale duur van de vrijheidsbeperkende maatregel vijf jaren is en (ii) de daarbij te bepalen duur van de vervangende hechtenis maximaal zes maanden is. Zowel in eerste aanleg als in hoger beroep is aan de verdachte onder meer een vrijheidsbeperkende maatregel opgelegd voor de duur van vijf jaren met een maximum van zes maanden vervangende hechtenis, wegens belaging van drie slachtoffers. Zowel de rechtbank als het hof heeft daarbij een bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid van de maatregel gegeven, zoals bedoeld in artikel 38v lid 4 Sr.

De Hoge Raad overweegt dat artikel 38v lid 1 tot en met 5 Sr, zoals dat luidde ten tijde van het bewezen verklaarde en artikel 38w Sr van belang zijn en haalt deze en de relevante passages uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Wet van 17 november 2011 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de invoering van een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel (rechterlijk gebieds- of contactverbod), *Stb.* 2011, 546, waarbij artikel 38v en 38w in het Wetboek van Strafrecht zijn ingevoegd (*Kamerstukken II* 2010/11, 32551, nr. 3, p. 13, 14, 17, 18 en 27) aan.

De Hoge Raad overweegt dat de regeling nagenoeg gelijk is gebleven bij de gedeeltelijke inwerkingtreding op 1 januari 2020 van de Wet van 22 februari 2017 (Wet USB), *Stb.* 2017, 82. Wel is artikel 38v lid 5 (oud) Sr toen vervallen, in verband met de invoering van een algemene regeling over de opheffing of schorsing van een bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid in artikel 6:6:6 Sv.

De Hoge Raad haalt laatstgenoemde bepaling aan en overweegt dat op grond van artikel 38v

lid 3 Sr de rechter aan een verdachte voor een periode van ten hoogste vijf jaren een vrijheidsbeperkende maatregel kan opleggen waaraan een of meer van de in artikel 38v lid 2 Sr genoemde verplichtingen worden verbonden. Zowel in eerste aanleg als in hoger beroep kan de rechter daarbij – in afwijking van de algemene regel dat een rechterlijke uitspraak pas ten uitvoer mag worden gelegd nadat zij onherroepelijk is geworden – op grond van artikel 38v lid 4 Sr bevelen dat de vrijheidsbeperkende maatregel dadelijk uitvoerbaar is.

Geen rechtsregel staat eraan in de weg dat het hof in hoger beroep een (al dan niet dadelijk uitvoerbaar te verklaren) vrijheidsbeperkende maatregel oplegt, nadat de rechtbank in eerste aanleg ook al een vrijheidsbeperkende maatregel had opgelegd die dadelijk uitvoerbaar is verklaard. In dat geval moet – mede gelet op de wetsgeschiedenis – bij de berekening van de totale duur van de vrijheidsbeperkende maatregel, de periode worden meegerekend waarin de verdachte was onderworpen aan de in eerste aanleg opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel die dadelijk uitvoerbaar is verklaard. De termijn van de maatregel vangt aan op het ogenblik waarop het in eerste aanleg gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid ingaat, te weten op de dag van de einduitspraak in eerste aanleg.

Het voorgaande geldt ook als de verplichtingen die in hoger beroep zijn verbonden aan die maatregel (in belangrijke mate) afwijken van de in eerste aanleg opgelegde verplichtingen (bijvoorbeeld in het geval dat de in eerste aanleg opgelegde verplichtingen een locatieverbod als bedoeld in artikel 38v lid 2 aanhef en onder a Sr betreffen, terwijl het in hoger beroep een contactverbod als bedoeld in artikel 38v lid 2 aanhef en onder b Sr betreft).

Bij de oplegging van de vrijheidsbeperkende maatregel bepaalt de rechter overeenkomstig artikel 38w lid 2 Sr de duur van de vervangende hechtenis die ten hoogste ten uitvoer kan worden gelegd voor iedere keer dat niet aan de maatregel – dat wil zeggen: aan een aan die maatregel verbonden verplichting – wordt voldaan. Op grond van artikel 38w lid 3 Sr geldt van rechtswege dat de totale duur van de ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis ten hoogste zes maanden bedraagt (vgl. ECLI:NL:HR:2021:841).

De termijn van zes maanden omvat de periode waarin de verdachte vervangende hechtenis heeft ondergaan in verband met een in eerste aanleg opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel die dadelijk uitvoerbaar is verklaard. Daarbij geldt dat in de executiefase moet worden bepaald welk deel van die zes maanden vervangende hechtenis al ten uitvoer is gelegd en welk deel daarvan nog resteert.

De Hoge Raad overweegt dat de klacht onder meer klaagt dat het hof de in artikel 38v lid 2 en 38w lid 3 Sr bedoelde maximumduur van de vrijheidsbeperkende maatregel en de daaraan verbonden vervangende hechtenis niet in acht heeft genomen, omdat het hof – nadat de

verdachte al ongeveer drie jaren was onderworpen aan de in eerste aanleg dadelijk uitvoerbaar verklaarde maatregel – in hoger beroep opnieuw aan de verdachte een vrijheidsbeperkende maatregel voor de duur van vijf jaren heeft opgelegd en daarbij de totale duur van de ten uitvoer te leggen vervangende hechtenis heeft bepaald op zes maanden, waardoor ‘de facto de totale duur’ van die vervangende hechtenis twaalf maanden zou bedragen.

De Hoge Raad overweegt dat het dictum zo moet worden begrepen dat het hof heeft bepaald dat de duur van de vrijheidsbeperkende maatregel in totaal vijf jaren is, en dat de duur van de ten uitvoer te leggen vervangende hechtenis in totaal zes maanden is, te berekenen op de weergegeven wijze. De Hoge Raad oordeelt dat de klacht, gelet daarop, faalt.

De Hoge Raad merkt op dat het volgende over gevallen als het onderhavige, waarin de verdachte (al) vóór de uitspraak in hoger beroep is onderworpen aan een vrijheidsbeperkende maatregel die in eerste aanleg is opgelegd en daarbij dadelijk uitvoerbaar is verklaard, opmerking verdient. Hoewel geen rechtsregel de rechter daartoe verplicht, heeft het ter voorkoming van onduidelijkheden bij de tenuitvoerlegging de voorkeur dat het hof – als het deze maatregel opnieuw oplegt – in het dictum van het arrest beveelt dat de tijd die de verdachte vóór de tenuitvoerlegging van het arrest onderworpen is geweest aan een dadelijk uitvoerbaar verklaarde vrijheidsbeperkende maatregel bij de uitvoering van de opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel in mindering zal worden gebracht.

De Hoge Raad overweegt dat een redelijke wetsuitleg meebrengt dat een door het hof gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid van de door het hof opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel van rechtswege in de plaats treedt van een door de rechtbank dadelijk uitvoerbaar verklaarde vrijheidsbeperkende maatregel. Het verdient in dat geval echter de voorkeur dat het hof het door de rechtbank gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid op grond van artikel 6:6:6 Sv opheft ter voorkoming van onduidelijkheden bij de tenuitvoerlegging. Dit is in het bijzonder van belang als in hoger beroep andere verplichtingen aan de vrijheidsbeperkende maatregel worden verbonden dan in eerste aanleg of als het hof eerder het door de rechtbank gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid op grond van artikel 6:6:6 Sv heeft geschorst. Het hof heft het door de rechtbank gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid in ieder geval op als het niet tot oplegging van de vrijheidsbeperkende maatregel komt dan wel het niet de dadelijke uitvoerbaarheid beveelt van de door het hof opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel. Als het hof tot de opheffing van het bevel van de rechtbank overgaat, heeft die beslissing onmiddellijke werking (vgl. ECLI:NL:HR:2022:1319, r.o. 3.3.1).

Wat hiervoor is overwogen, geldt ook als op grond van artikel 77h lid 4 aanhef en onder f Sr een vrijheidsbeperkende maatregel wordt opgelegd aan een jeugdige of jongvolwassene, zij het dat dan geen vervangende hechtenis, maar vervangende jeugddetentie kan worden

toegepast als niet aan de maatregel is voldaan. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het de bedoeling van de wetgever is geweest dat in die gevallen bij het formuleren van de maatregel en bij het vaststellen van de maximale duur van die vervangende jeugddetentie rekening wordt gehouden met de jeugdige leeftijd van de verdachte.

J.H.J. Verbaan, mei 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-05-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:637

Zaaknummer: 21/04004

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 38v Sr , 38w Sr en 285b Sr

RECHTSPRAAK

EU-richtlijn nageleefd door het hof?

EU-richtlijn nageleefd door het hof?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat de verdachte ten tijde van het ten laste gelegde feit op grond van zijn persoonlijke gedragingen een actuele, werkelijke en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving vormde in de zin van artikel 27 Richtlijn 2004/38/EU van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden (*PbEU* 2004, L 158) (hierna: de Richtlijn).

In de beslissing van het hof ligt besloten dat het hof zich – na te hebben vastgesteld dat de verdachte op grond van enig wettelijk voorschrift tot ongewenst vreemdeling was verklaard, namelijk bij beschikking van 7 januari 2019, uitgereikt aan de verdachte op 4 februari 2019 – gehouden achtte te onderzoeken of de ongewenstverklaring ten tijde van de ten laste gelegde gedraging in strijd was met rechtstreeks werkende bepalingen van Unierecht (vgl. HR 17 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:617).

In aanmerking genomen dat het hof bij de bewezenverklaring ook heeft gelet op de justitiële documentatie en het daaruit blijkende gedrag van de verdachte, met name op (i) de veroordeling voor rijden onder invloed van drugs gepleegd op 9 juni 2019 en (ii) de veroordeling voor bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht gepleegd op 9 februari 2020, heeft het hof kunnen concluderen dat de verdachte op de pleegdatum van het in deze zaak bewezen verklaarde feit (13 augustus 2020) een actuele, werkelijke en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving vormde, in de zin van artikel 27 van de Richtlijn.

Het cassatiemiddel faalt. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-05-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:687

Zaaknummer: 21/04429

Rechters: J. de Hullu, Y. Buruma en J.C.A.M. Claassens

Advocaten: H. Akbaba

Wetsartikelen: